

PHÁT TRIỂN KINH TẾ BAN ĐÊM TẠI QUẬN HOÀN KIẾM, THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Nguyễn Trường Xuân¹, Trần Nguyệt Anh¹,
Nguyễn Hoàng Minh¹, Nguyễn Thị Tâm¹, Đồng Thanh Mai^{1*}, Nguyễn Trọng Tuýnh²

¹*Khoa Kinh tế và Quản lý, Học viện Nông nghiệp Việt Nam*

²*Khoa Kế toán và Quản trị kinh doanh, Học viện Nông nghiệp Việt Nam*

*Tác giả liên hệ: dtmai@vnua.edu.vn

Ngày nhận bài: 14.01.2025

Ngày chấp nhận đăng: 18.06.2025

TÓM TẮT

Kinh tế ban đêm đóng góp không nhỏ cho sự phát triển kinh tế của quận Hoàn Kiếm, thành phố Hà Nội. Chính quyền quận đã chú trọng tới việc phát triển loại hình kinh tế này bằng việc quy hoạch, đa dạng hoá loại hình, tăng thời gian hoạt động và tối ưu hoá việc sử dụng cơ sở hạ tầng kinh tế ban đêm. Tuy nhiên quá trình khai thác loại hình kinh tế này, vẫn còn nhiều bất cập và hạn chế. Dựa trên kết quả khảo sát 120 người tiêu dùng và 72 cơ sở kinh doanh, kết hợp với việc sử dụng phương pháp thống kê mô tả và thống kê so sánh, nghiên cứu đã phân tích các thực trạng các giải pháp phát triển kinh tế ban đêm và các yếu tố ảnh hưởng tới phát triển kinh tế ban đêm tại quận Hoàn Kiếm, thành phố Hà Nội. Các giải pháp nhằm thúc đẩy kinh tế ban đêm như nâng cao chất lượng dịch vụ, cải thiện hạ tầng giao thông và đẩy mạnh hoạt động truyền thông quảng bá sản phẩm đã được đề cập trong nghiên cứu.

Từ khóa: Kinh tế ban đêm, phát triển kinh tế ban đêm, yếu tố ảnh hưởng tới phát triển kinh tế ban đêm.

Developing Night-Time Economy in Hoan Kiem District, Hanoi

ABSTRACT

Night-time economy contributes significantly to the economic development of Hoan Kiem district, Hanoi city. The district government has focused on developing this type of economy by planning, diversifying types, increasing operating hours and optimizing the use of night-time economic infrastructure. However, the process of exploiting this type of economy still has many shortcomings and limitations. Based on the results of a survey of 120 consumers and 72 enterprises, combined with the application of descriptive statistics and comparative statistics, the study analyzed the current situation of solutions for night-time economic development and factors affecting night-time economic development in Hoan Kiem district, Hanoi city. Solutions to promote the night-time economy such as improving service quality, improving traffic infrastructure and promoting product promotion activities have been mentioned in the study.

Keywords: Night-time economy, night-time economy development, factors affecting the night-time economy.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

“Kinh tế ban đêm” là thuật ngữ dùng để chỉ các hoạt động tạo ra lợi nhuận, diễn ra từ 6 giờ chiều hôm trước tới 6 giờ sáng hôm sau, bao gồm trong cả lĩnh vực kinh tế, văn hoá, du lịch nhằm góp phần phát triển kinh tế và không bao gồm các loại hình kinh doanh vào khung giờ đêm trên nền tảng internet (Nguyễn Trường Xuân & cs., 2024). Kinh tế ban đêm

(KTBD) hiện nay vừa đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra giá trị kinh tế vừa thúc đẩy văn hóa và du lịch thông qua các hoạt động giải trí, nghệ thuật và dịch vụ. Tại Việt Nam, khái niệm KTBD được chính thức thể chế hóa thông qua Đề án 1129/QĐ-TTg ngày 27/7/2020 với mục tiêu mở rộng các dịch vụ kinh doanh như khu ẩm thực, chợ đêm, biểu diễn nghệ thuật và dịch vụ du lịch đến 6 giờ sáng tại các trung tâm du lịch lớn.

KTBD giúp thúc đẩy tăng trưởng kinh tế thông qua việc đóng góp vào GDP từ doanh thu của ngành dịch vụ và đặc biệt là lĩnh vực du lịch, đồng thời gia tăng ngân sách nhà nước từ thuế (Christou & cs., 2018). KTBD giúp duy trì, phát triển văn hóa, kết nối xã hội, góp phần tạo công ăn việc làm và dịch chuyển cơ cấu lao động theo hướng hiện đại (Nguyen Thanh Tuong, 2022). Mặc dù KTBD mang lại nhiều lợi ích, việc triển khai tại Việt Nam vẫn đối mặt với nhiều thách thức như hạ tầng còn thiếu đồng bộ; ô nhiễm tiếng ồn, ánh sáng, rác thải và không gian công cộng bị chiếm dụng. Hơn nữa, KTBD có thể tạo môi trường thuận lợi cho các loại tội phạm và tệ nạn xã hội như mại dâm, ma túy, cờ bạc, gây khó khăn cho quản lý xã hội.

Để KTBD ngày càng đóng góp tích cực cho nền kinh tế, các quốc gia và địa phương đã tìm nhiều giải pháp để phát triển lĩnh vực này, phụ thuộc vào đặc điểm kinh tế - văn hoá - xã hội của khu vực đó. Một số giải pháp tiêu biểu như quy hoạch mở rộng quy mô KTBD là chiến lược cần thiết, đặc biệt ở các thành phố tiềm năng về du lịch (Lê Thị Thu Hương & Vũ Hà Văn, 2023). Đa dạng hóa các loại hình kinh doanh như tổ chức lễ hội, mở cửa hàng tiện lợi 24/7 và tăng thời gian hoạt động của các cơ sở giải trí sẽ giúp đáp ứng nhu cầu tiêu dùng của người dân và du khách (Li & cs., 2024). Ngoài ra, tối ưu hóa cơ sở hạ tầng như giao thông công cộng xuyên đêm và hệ thống chiếu sáng công cộng góp phần tạo môi trường kinh doanh thuận lợi để phát triển các hoạt động KTBD (Nguyen Thanh Tuong, 2022).

Có rất nhiều yếu tố ảnh hưởng tới phát triển KTBD. Yếu tố thể chế và chính sách của Nhà nước là nền tảng cho sự phát triển các hoạt động kinh doanh về đêm. Chính phủ cần đưa ra các quy định hỗ trợ như giảm thuế, cấp phép kinh doanh linh hoạt và đảm bảo an ninh trật tự (Nguyễn Đức Bảo & Trần Đức Hiệp, 2021). Bên cạnh đó, đặc điểm dân cư và cơ cấu nhân khẩu học, đặc biệt là sự tham gia của thế hệ trẻ và khách du lịch quốc tế, cũng đóng vai trò quan trọng, môi trường kinh doanh ổn định, với các

chính sách thu hút doanh nghiệp và sự hỗ trợ tài chính, sẽ khuyến khích các hoạt động KTBD phát triển (Bui Nam Xuan, 2023).

Quận Hoàn Kiếm, trung tâm của Thủ đô Hà Nội, sở hữu các địa danh mang tính biểu tượng như Hồ Gươm, đền Ngọc Sơn và khu phố cổ, với hơn 190 di tích văn hóa, gần 12.000 hộ kinh doanh và hàng trăm doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực dịch vụ, thương mại, nơi đây hội tụ đầy đủ các yếu tố để trở thành trung tâm KTBD năng động. Ngày 01/11/2021, Ban Thường vụ Quận ủy đã ban hành đề án số 11-ĐA/QU về “Phát triển kinh tế ban đêm trên địa bàn quận Hoàn Kiếm”. Sau hơn 4 năm triển khai, đề án đã cơ bản giúp đổi thay các hoạt động KTBD tại đây. Tuy nhiên, quá trình khai thác còn nhiều điều bất cập và khó khăn như kinh doanh lấn chiếm lòng đường, hiện tượng trộm cắp vặt, chèo kéo, ép giá, chặt chém, tạo ra hình ảnh không đẹp trong mắt du khách. Tình trạng buôn lậu, gian lận thương mại, kinh doanh hàng giả, hàng kém chất lượng... làm giảm giá trị các hoạt động kinh doanh ban đêm tại đây (Hương Ly, 2024). Để giải quyết vấn đề này cần có sự phối hợp giữa cơ quan quản lý nhà nước, các hộ kinh doanh và cộng đồng trên địa bàn. Nghiên cứu này tập trung phân tích các hoạt động phát triển KTBD tại Hoàn Kiếm, đồng thời phân tích các yếu tố ảnh hưởng tới phát triển kinh tế ban đêm tại khu vực này.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu tiến hành phỏng vấn ngẫu nhiên thuận tiện với 120 người tiêu dùng (NTD) đã tham gia các hoạt động KTBD tại quận Hoàn Kiếm, bao gồm người Việt Nam và người nước ngoài với đa dạng độ tuổi và mục đích tham gia các hoạt động KTBD. Mẫu nghiên cứu thuận tiện cũng bao gồm 72 cơ sở kinh doanh (CSKD) tại khu vực quận Hoàn Kiếm, kinh doanh nhiều dịch vụ như ăn uống, lưu trú, đồ lưu niệm, thời trang, đồ chơi và các ngành dịch vụ liên quan khác. Các phương pháp thống kê mô tả, thống kê so sánh được sử dụng chính trong nghiên cứu.

Bảng 1. Thông tin cơ bản của đối tượng điều tra

Tiêu chí	Đơn vị tính	Người tiêu dùng	Cơ sở kinh doanh
Giới tính	%		
Nam		36,7	52,8
Nữ		63,3	47,2
Tuổi trung bình		28,6	43,5
Tình trạng hôn nhân	%		
Đã kết hôn		31,7	87,5
Độc thân		68,3	12,5
Trình độ học vấn			
THCS		0	5,6
THPT		17,5	34,7
Trung cấp, Cao đẳng, Đại học		82,5	59,7
Loại hình hoạt động KTBD tham gia	%		
Dịch vụ ăn uống		95,8	40,3
Dịch vụ lưu trú		35	11,1
Đồ lưu niệm		65,8	20,8
Quần áo, giày dép, ba lô...		28,3	16,7
Dịch vụ giải trí		46,7	6,9
Khác		16,7	4,2
Tổng thời gian tham gia hoạt động KTBD/ngày	Giờ	* Cho một lần mua sắm	
Dưới 1		8,3	0
Từ 1-3		40	25
Từ 3-6		43,3	37,5
Từ 6-9		8,4	20
Từ 9-12		0	17,5
Thu nhập bình quân/tháng	Triệu đồng		
Dưới 10		47,5	5,5
Từ 10-30		27,5	58,3
Từ 30-50		15	27,8
Trên 50		10	8,4

Ghi chú: Tổng hợp số liệu điều tra.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1. Các hoạt động phát triển kinh tế ban đêm tại quận Hoàn Kiếm

3.1.1. Quy hoạch cho phát triển kinh tế ban đêm

Ngày 13/6/2023, UBND Thành phố đã có quyết định phê duyệt đề án “Phát triển kinh tế đô thị TP. Hà Nội”, theo đó xác định rõ KTBD là một trong những mô hình kinh tế mới. Hiện

nay, quận Hoàn Kiếm là một trong những quận đi đầu của Thành phố triển khai đề án này.

Tiếp theo là nghị quyết Đại hội lần thứ XXVI Đảng bộ quận Hoàn Kiếm; Chương trình 02-CTr/QU của quận uỷ Hoàn Kiếm về “Phát huy tiềm năng thế mạnh, đẩy nhanh phát triển các ngành dịch vụ, thương mại, du lịch theo hướng nâng cao chất lượng, hiệu quả, sức cạnh tranh, bền vững với trọng tâm là phát triển du lịch”. Ngay sau đề án của quận uỷ, HĐND quận

cũng đã ban hành nghị quyết số 120/NQ-HĐND về giải pháp phát triển và nâng cao hiệu quả kinh tế đêm trên địa bàn và sau đó là kế hoạch số 195/KH-UBND của UBND quận. Nội dung của các nghị quyết, kế hoạch đều yêu cầu việc phát triển KTBD phải phù hợp, cũng như gắn chặt với các quy hoạch, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội của quận Hoàn Kiếm.

UBND quận đã triển khai sáu không gian KTBD trọng điểm nhằm tạo động lực phát triển: không gian đi bộ quanh Hồ Hoàn Kiếm và các khu vực lân cận, khu phố cổ, không gian văn hóa - thương mại Phùng Hưng - Gầm Cầu, tuyến phố ẩm thực Tống Duy Tân - ngõ Hàng Bông, tuyến phố Tràng Tiền - Quảng trường Cách mạng Tháng 8 và các tuyến phố chuyên doanh, làng nghề truyền thống. Những không gian này không chỉ thu hút du khách mà còn góp phần xây dựng hệ sinh thái kinh tế đêm độc đáo, đáp ứng nhu cầu tiêu dùng ngày càng tăng của người dân và du khách (Diệu Anh, 2023).

3.1.2. Đa dạng và mở rộng các hoạt động kinh tế ban đêm

Tại quận Hoàn Kiếm, các hoạt động KTBD không chỉ tập trung vào ăn uống và mua sắm mà còn mở rộng sang các lĩnh vực như du lịch, giải trí và văn hóa, góp phần thúc đẩy tiêu dùng đô thị. Một trong những thành công mà quận đã làm được trong phát triển KTBD là triển khai không gian đi bộ quanh hồ Hoàn Kiếm và phụ cận từ năm 2016 với mục tiêu xây dựng và duy trì không gian mang tính cộng đồng, bảo tồn, tôn vinh và giới thiệu về lịch sử, văn hóa và con người Hà Nội và các chương trình như biểu diễn nghệ thuật đường phố, triển lãm, các hoạt động tương tác khác. Đến nay, không gian đi bộ hồ Hoàn Kiếm và phụ cận đã trở thành một thương hiệu, một “điểm nhấn” của Thủ đô, tạo không gian vui chơi, thư giãn cho cộng đồng dân cư, du khách trong và ngoài nước (Thành Nam, 2024).

Để phát huy giá trị văn hoá vật thể và phi vật thể, từ năm 2022 quận Hoàn Kiếm đã tu bổ, tôn tạo, nhiều di tích và không gian đô thị trong khu phố cổ Hà Nội trở thành nơi sinh hoạt văn hóa, giao lưu nghệ thuật để giới thiệu nghề

truyền thống gắn với phố nghề, làng nghề như: Ngôi nhà Di sản - 87 Mã Mây, đình Kim Ngân - 42 Hàng Bạc, Trung tâm Giao lưu văn hóa phố cổ Hà Nội - 50 Đào Duy Từ, đền Quan Đế - 28 Hàng Buồm, đình Đồng Lạc - 38 Hàng Đào, đình Nam Hương - 75 Hàng Trống, Trung tâm Văn hóa nghệ thuật - 22 Hàng Buồm.

Năm 2023, Sở Du lịch Hà Nội tập trung phát triển 15 sản phẩm du lịch đêm hấp dẫn, trong đó có 5/15 nhóm sản phẩm thuộc địa phận quận Hoàn Kiếm là: (1) Tour thăm quan Hỏa Lò về đêm với 3 chủ đề khác nhau; (2) Không gian đi bộ khu vực Hồ Hoàn Kiếm và phụ cận; (3) Rối nước Thăng Long, Hàng Trống; (4) Tuyến xe điện Đồng Xuân; (5) Dịch vụ Xích lô.

Việc đa dạng hoá và mở rộng không gian các hoạt động KTBD đã giúp quận Hoàn Kiếm tiếp tục trở thành điểm đến của nhiều du khách trong và ngoài nước, thu hút các nhà đầu tư và hỗ trợ các tiểu thương tăng doanh thu bán hàng.

3.1.3. Tăng thời gian hoạt động kinh tế ban đêm

Kinh tế ban đêm, thường được hiểu là các hoạt động kinh doanh từ 18 giờ tối đến 6 giờ sáng, tuy nhiên không áp dụng đồng nhất tại mọi quốc gia hay thành phố. Theo kế hoạch số 159/KH-UBND ngày 24/08/2016, UBND quận Hoàn Kiếm đồng ý triển khai thí điểm không gian phố đi bộ và khu vực phụ cận. Đồng thời cho phép các cơ sở kinh doanh dịch vụ kéo dài đến 2 giờ sáng thứ Sáu, thứ Bảy và Chủ nhật; khu vực phố đi bộ được phép hoạt động từ 19 giờ thứ Sáu đến 24 giờ Chủ nhật hàng tuần vào những ngày lễ, tết và những dịp đặc biệt, khu vực phố đi bộ được phép kéo dài thời gian hoạt động nhằm tạo môi trường đầu tư thuận lợi, thúc đẩy thương mại, du lịch phát triển.

3.1.4. Tối ưu hoá sử dụng cơ sở hạ tầng và dịch vụ hỗ trợ kinh tế ban đêm

Để thúc đẩy KTBD, chính quyền địa phương đã cải cách luật cấp phép và áp dụng mô hình quản lý đo lường tác động kinh tế, văn hóa từ các hoạt động ban đêm để hỗ trợ quy hoạch đô thị hiệu quả. Cơ sở hạ tầng như giao thông, chiếu sáng, internet công cộng và hệ thống an

ninh được nâng cấp nhằm đảm bảo an toàn và tiện ích cho người dân và du khách (Nguyễn Thanh Tuong, 2022).

Tại quận Hoàn Kiếm, các dự án chỉnh trang đô thị như cải tạo vỉa hè, hạ ngầm hệ thống điện trên 75/78 tuyến phố cổ và nâng cấp hệ thống thoát nước đã làm đẹp không gian công cộng, giảm ô nhiễm môi trường (Trung Anh, 2020). Địa phương cũng đang triển khai quy hoạch bến xe và bãi đỗ xe, dự kiến đáp ứng 66% nhu cầu đến năm 2030, đồng thời đầu tư cơ sở lưu trú cao cấp để nâng cao chất lượng dịch vụ du lịch. Để đảm bảo an ninh, chính quyền Hoàn Kiếm đã ban hành kế hoạch số 13/KH-UBND ngày 08/01/2024 của UBND quận về việc bảo đảm trật tự đô thị, trật tự an toàn giao thông, vệ sinh môi trường năm 2024.

3.1.5. Tăng cường các hoạt động truyền thông, quảng bá về hoạt động kinh tế ban đêm

Các hoạt động tuyên truyền quảng bá về hoạt động KTBĐ phục vụ mục đích du lịch của quận Hoàn Kiếm và của TP. Hà Nội đã được triển khai với một số hoạt động như tổ chức lễ ra mắt sản phẩm du lịch đêm Hà Nội năm 2023, hoặc đã xây dựng “Cẩm nang du lịch quận Hoàn Kiếm” phiên bản song ngữ Anh - Việt bản giấy và bản điện tử. Đặc biệt, Hiệp hội Du lịch quận Hoàn Kiếm đã được thành lập, đóng vai trò quan trọng trong việc hỗ trợ các doanh nghiệp du lịch, nâng cao chất lượng dịch vụ và quảng bá hình ảnh du lịch của quận (Trần Vũ, 2023). Năm 2025, Hiệp hội đã ra mắt “App Du lịch Hoàn Kiếm” để kịp thời cung cấp thông tin cho du khách, Tuy nhiên, kết quả tuyên truyền của quận chưa cao vì chỉ có 2,5% khách hàng tham gia khảo sát cho rằng đã từng nghe hoặc xem những quảng cáo về chợ đêm hoặc khu du lịch tại Hoàn Kiếm trên các phương tiện truyền thông quốc gia.

Ngoài ra việc marketing cho sản phẩm du lịch đêm của Hoàn Kiếm được chính các cơ sở kinh doanh (đặc biệt là nhà hàng, khách sạn) quảng bá trên các nền tảng internet như facebook, website, tiktok,... của riêng họ.

3.2. Kết quả phát triển hoạt động kinh tế ban đêm tại quận Hoàn Kiếm

3.2.1. Tiềm năng và các hoạt động kinh tế ban đêm tại quận Hoàn Kiếm

Quận Hoàn Kiếm, trung tâm văn hóa và du lịch của Hà Nội, sở hữu tiềm năng to lớn trong việc phát triển KTBĐ nhờ sự kết hợp hài hòa giữa các hoạt động kinh doanh sôi động và giá trị văn hóa đặc trưng.

Về dịch vụ ăn uống: phố ẩm thực Tống Duy Tân - ngõ Cấm Chỉ là điểm đến tiêu biểu, nổi danh với nhiều nhà hàng và quán ăn phục vụ các món đặc sản như phở, bún thang, cháo sườn và đồ nướng đến tận khuya, đáp ứng nhu cầu của thực khách trong và ngoài nước. Tương tự, chợ đêm Đồng Xuân có nhiều sản phẩm ẩm thực đường phố truyền thống như bánh cuốn, bún chả, chè, tạo nên bức tranh sinh động về văn hóa ẩm thực Hà Nội (Lê Chí Phương & cs., 2022). Khu vực quanh Hồ Gươm với hệ thống quán ăn, nhà hàng và quán cà phê vỉa hè, phục vụ các món ăn biểu tượng của thủ đô như phở, bún chả, bún thang và chè, là không gian lý tưởng để phát triển các hoạt động KTBĐ (Phạm Thị Tường Vân, 2021).

Về dịch vụ văn hóa - giải trí: quận Hoàn Kiếm nổi bật với không gian đi bộ quanh hồ Hoàn Kiếm và khu phố cổ, nơi thường xuyên tổ chức các sự kiện nghệ thuật như biểu diễn nhạc cụ dân tộc, hòa tấu hiện đại và múa rối nước. Phố đi bộ Hàng Đào, Hàng Ngang cùng các tuyến Hàng Mã, Hàng Buồm, Hàng Thiếc và Phùng Hưng thu hút khách nhờ sản phẩm thủ công mỹ nghệ, đồ lưu niệm đồng thời tạo điểm nhấn với các màn trình diễn nghệ thuật đường phố, lễ hội và triển lãm văn hóa (Nguyễn Thu Hương & Cao Thị Phương Thủy, 2020). Với 190 di tích, trong đó có nhiều công trình tiêu biểu của thủ đô và cả nước. Các di tích quốc gia đặc biệt, di tích quốc gia với các giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể như đền Bạch Mã - một trong “Thăng Long tứ trấn”, chùa Quán Sứ, nhà cổ 87 Mã Mây và 38 Hàng Đào, lễ hội đền Bạch Mã, lễ hội Vua Lê đăng quang, quận Hoàn Kiếm cung cấp cho du khách một tour du lịch khám phá bao quát tổng thể. Ngoài ra, quận còn có khu

phố cũ (khu phố Pháo) với các công trình kiến trúc văn hóa, tôn giáo quan trọng trước năm 1954 như Nhà hát lớn, Bảo tàng Lịch sử Việt Nam và Nhà thờ lớn... (Công Thọ, 2020).

Về dịch vụ mua sắm: khu vực Hoàn Kiếm là nơi bán rất nhiều sản phẩm thủ công mỹ nghệ, quần áo và đồ lưu niệm mang đậm nét văn hóa Việt Nam, địa điểm chủ yếu tại chợ đêm phố cổ và phố Hàng Gai, Hàng Bông (Lê Chí Phương & cs., 2022).

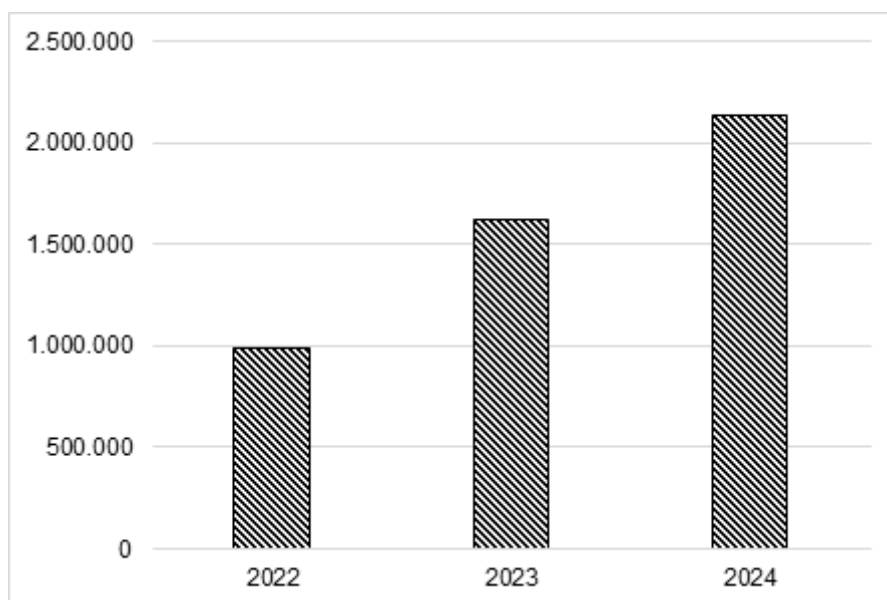
Về dịch vụ lưu trú và phụ trợ: Hệ thống cơ sở lưu trú đa dạng với hơn 700 khách sạn và nhà nghỉ sẵn sàng nhận phòng muộn để phục vụ du khách đến muộn. Các dịch vụ vận chuyển như taxi, xe ôm công nghệ hoạt động 24/7, giúp kết nối các điểm du lịch và đáp ứng nhu cầu di chuyển của du khách vào ban đêm.

3.2.2. Kết quả phát triển các hoạt động kinh tế ban đêm tại quận Hoàn Kiếm

Những năm gần đây, số lượng du khách đến quận Hoàn Kiếm có xu hướng tăng từ sau khi kết thúc đại dịch Covid-19, trong đó năm 2022 có khoảng gần 1 triệu lượt khách, tuy nhiên con số này đã tăng lên hơn 2,1 triệu lượt khách lưu trú vào năm 2024. Các khách du lịch lưu trú tại đây phần lớn là du khách nước ngoài. Bên cạnh đó,

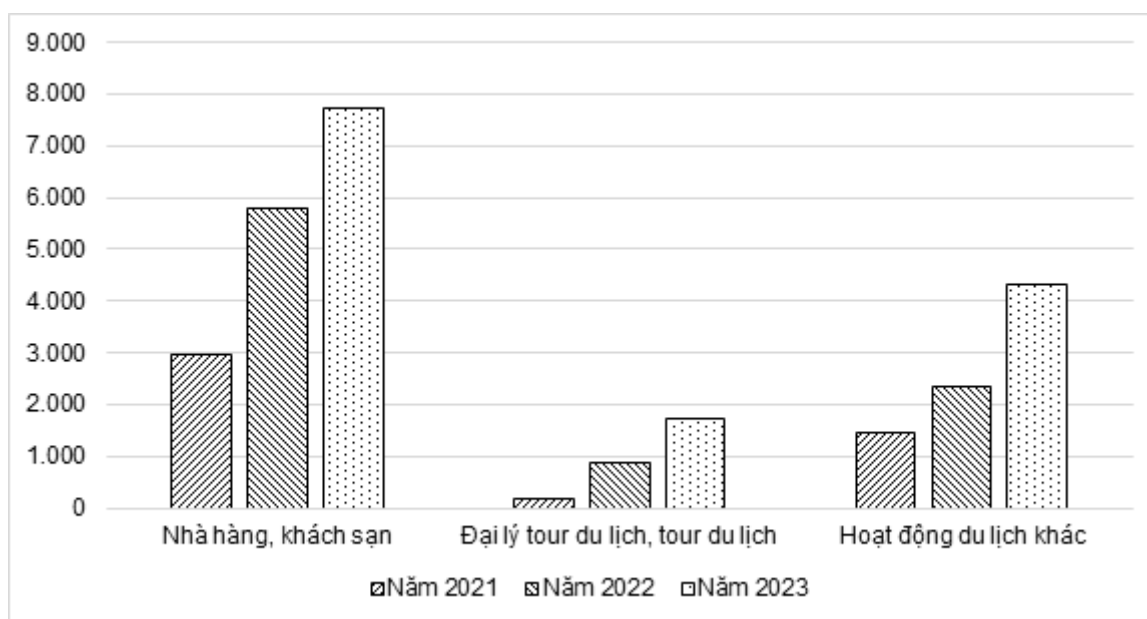
còn một lượng rất lớn khách trong nước đến tham quan và mua sắm tại Hoàn Kiếm nhưng không lưu trú. Vì vậy việc đa dạng các sản phẩm dịch vụ du lịch ban đêm tạo cơ hội cho du khách có thêm nhiều trải nghiệm thú vị và tham gia các hoạt động vui chơi giải trí lành mạnh, góp phần tăng thời gian lưu trú, tăng mức chi tiêu của du khách là cần thiết (Công Thọ, 2020).

Theo báo cáo của UBND quận Hoàn Kiếm, doanh thu trong năm 2023 từ các hoạt động KTBD ước tính chiếm khoảng 15,2% tổng doanh thu trong các lĩnh vực dịch vụ, thương mại và du lịch của quận. Trong đó, chủ yếu là doanh thu từ dịch vụ nhà hàng khách sạn với gần 8.000 tỷ đồng năm 2023. Các hoạt động khác như bán hàng lưu niệm, dịch vụ trong giữ xe, dịch vụ vui chơi, dịch vụ thăm quan các điểm du lịch ban đêm, dịch vụ làm đẹp và thư giãn buổi tối... tạo ra nguồn thu nhỏ hơn với khoảng 4.000 tỷ đồng năm 2023. Ngoài ra tại Hoàn Kiếm, hoạt động của nhiều đại lý tour du lịch cũng chiếm một tỷ lệ doanh thu đáng kể với gần 2.000 tỷ đồng năm 2023. Hoạt động KTBD tại đây không chỉ gia tăng doanh thu mà còn tạo việc làm cho khoảng 12.000 lao động, chiếm khoảng 10% tổng số lao động của quận (Diệu Anh, 2023).

Nguồn: Bùi Phương (2023); Minh Thư (2025).

Hình 1. Số lượt khách lưu trú qua đêm tại quận Hoàn Kiếm

Nguồn: Diệu Anh (2023).

Hình 2. Doanh thu từ một số hoạt động kinh tế ban đêm tại Hoàn Kiếm (tỷ VNĐ)

Từ các giải pháp phát triển KTBD trong số 72 CSKD tham gia khảo sát tại Hoàn Kiếm cho rằng doanh thu trung bình hiện nay cao hơn 63,2% so trước khi có đề án phát triển KTBD của quận. Loại hình kinh doanh cũng đa dạng và phong phú hơn với dịch vụ ăn uống, chiếm 40,3% trong tổng số các cơ sở khảo sát, được đánh giá là phù hợp nhất với hoạt động KTBD do có lượng khách hàng ổn định và nhu cầu tiêu dùng cao. Ngoài ra, so với trước đây có 58,3% CSKD có thu nhập từ các hoạt động kinh doanh buổi đêm trung bình từ 10-30 triệu đồng/tháng và gần 30% có thu nhập bình quân từ 30-50 triệu đồng/tháng, chứng tỏ đây là hoạt động mang lại mức thu nhập khá và là cơ sở để tiếp tục đẩy mạnh các hoạt động kinh doanh này.

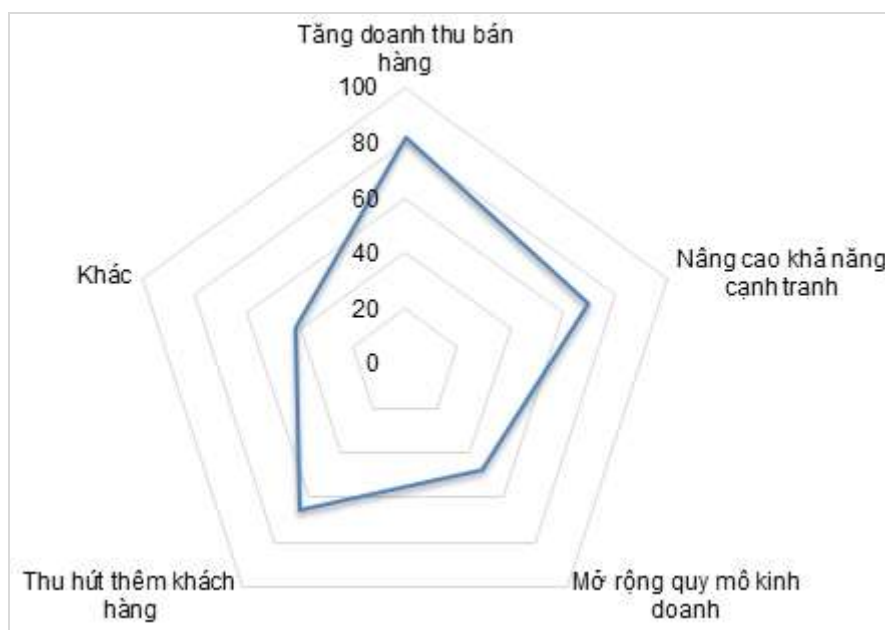
3.3. Yếu tố ảnh hưởng tới phát triển kinh tế ban đêm trên địa bàn quận Hoàn Kiếm, thành phố Hà Nội

3.3.1. Chính sách của nhà nước và địa phương

KTBD không còn là hoạt động tự phát mà đã được chính phủ Việt Nam quan tâm thông qua việc ban hành quyết định 1129/QĐ-TTg ngày 27/7/2020 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt đề án phát triển kinh tế ban đêm ở Việt Nam. Tiếp

theo đó, các định hướng phát triển kinh tế ban đêm cũng được đề cập đến ở quyết định số 3195/QĐ-UBND của Ủy ban nhân dân Thành phố Hà Nội ngày 13/6/2023 trong đề án “Phát triển kinh tế đô thị Thành phố Hà Nội”. Tại quận Hoàn Kiếm, sự quan tâm của chính quyền địa phương tới hoạt động này được thể hiện qua việc Ban Thường vụ Quận ủy ban hành đề án số 11-ĐA/QU về “Phát triển kinh tế ban đêm trên địa bàn quận Hoàn Kiếm” ngày 01/11/2021. UBND quận Hoàn Kiếm có nhiều chính sách ưu đãi và khuyến khích các hộ kinh doanh, tiểu thương, doanh nghiệp đầu tư phát triển các hoạt động KTBD như quyết định 6583/QĐ-UBND ngày 9/12/2014 về phê duyệt mức thu phí chợ đêm tại tuyến phố đi bộ quận Hoàn Kiếm...

Chính quyền quận Hoàn Kiếm đã cải thiện môi trường kinh doanh bằng việc ban hành các chính sách hỗ trợ chủ động và tạo điều kiện thuận lợi cho các chủ thể tham gia phát triển các hoạt động KTBD như: hỗ trợ, tạo điều kiện tiếp cận nguồn vốn tín dụng ngân hàng, cải cách thủ tục hành chính một cửa, tăng cường đảm bảo an ninh, trật tự đô thị, vệ sinh môi trường; cải tạo cơ sở hạ tầng phục vụ KTBD và tăng cường quảng bá tuyên truyền...

Hình 3. Tác động của chính sách tới hộ kinh doanh ban đêm ở quận Hoàn Kiếm

Kết quả nghiên cứu cho thấy, chính sách của địa phương đã tác động tích cực tới hiệu quả kinh doanh của các cơ sở điều tra. Có hơn 80% CSKD cho rằng các chính sách này đã góp phần tăng doanh thu bán hàng do thời gian kinh doanh được kéo dài trong một đêm, từ đó tăng lợi nhuận, góp phần gia tăng hiệu quả kinh doanh. Gần 70% CSKD đánh giá các chính sách này giúp họ nâng cao khả năng cạnh tranh với các hình thức kinh doanh ban ngày hoặc kinh doanh online do việc tạo điều kiện quy hoạch mặt bằng kinh doanh của địa phương. Có 65% trong số hộ cho rằng chính sách phát triển KTBD giúp thu hút khách hàng, chủ yếu là khách du lịch do có sự thuận tiện từ vị trí bán hàng, thời gian bán hàng, điểm trông giữ xe và vấn đề vệ sinh môi trường. Tuy nhiên, chỉ có 47% chủ CSKD đồng ý với việc mở rộng quy mô kinh doanh đến từ lý do cơ chế chính sách của Nhà nước, do thực tế, quy mô kinh doanh phụ thuộc nhiều vào các yếu tố như vị trí mặt bằng, nhân lực và vốn của họ.

3.3.2. Đặc điểm khách hàng

Kết quả khảo sát về đặc điểm dân cư cho thấy, gần 80% khách hàng của các hộ kinh doanh là khách du lịch, độ tuổi trẻ, trong đó độ tuổi trung bình của 120 khách hàng tham gia phỏng

vấn là 28,6 (Bảng 1). Trên 90% NTD đến từ các tỉnh thành khác trong cả nước và đang sinh sống ở nước ngoài, họ đến Hoàn Kiếm để tham gia trải nghiệm các dịch vụ ăn uống - giải trí - văn hoá nổi tiếng tại đây. Đặc biệt, hành vi tiêu dùng của khách hàng cũng được thể hiện qua mức chi tiêu trung bình mỗi lần đến khu vực phổ biến dao động từ 1 đến 5 triệu đồng (bao gồm cả dịch vụ ăn uống - mua sắm và nghỉ ngơi), phản ánh nhu cầu tiêu dùng đa dạng và tiềm năng phát triển đa dạng các dịch vụ của khu vực.

Tuy nhiên NTD chủ yếu là khách tham quan đến Hoàn Kiếm nên tần suất tiêu dùng lặp lại thấp, với chỉ 12,5% khách hàng thường xuyên mua sắm tại đây. Điều này trước đây đã tạo ra tâm lý chèn ép khách hàng, gian lận thương mại, kinh doanh hàng giả, hàng kém chất lượng, hàng không bảo đảm an toàn thực phẩm... của một lượng không nhỏ các tiểu thương, làm xấu hình ảnh của quận trong du khách và người tiêu dùng (Hương Ly, 2024). Hiện nay, một số tiểu thương đã ý thức hơn trong việc xây dựng thương hiệu du lịch cho quận Hoàn Kiếm nói riêng và TP. Hà Nội nói chung như bán hàng niêm yết giá, giữ gìn vệ sinh sạch sẽ không gian bán hàng và thái độ niềm nở thông qua kết quả tổng điểm đánh giá mức độ hài lòng chung của khách hàng

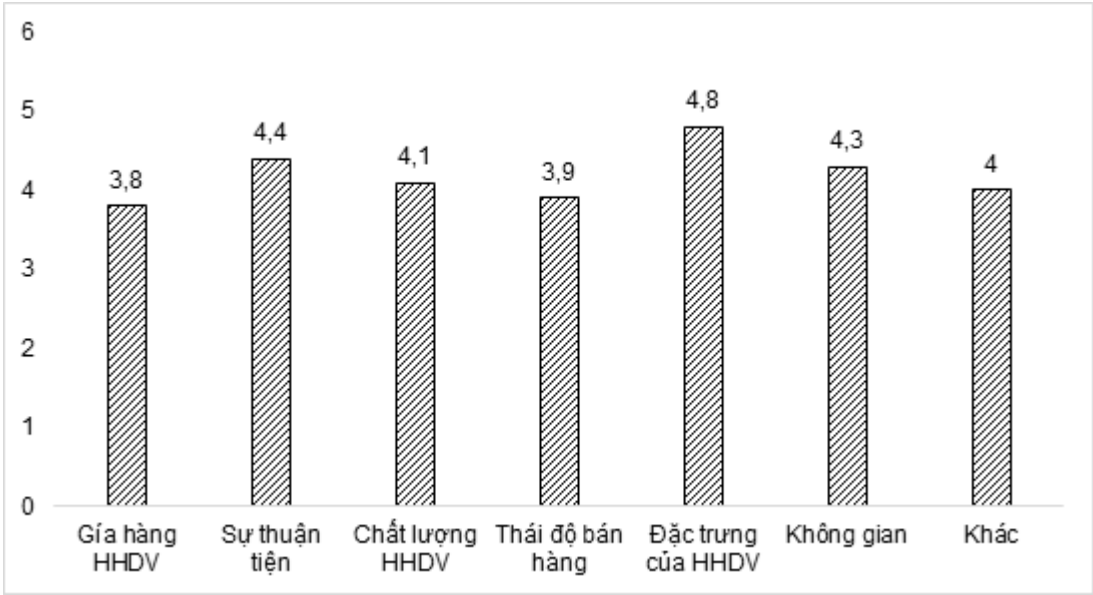
tham gia khảo sát là 4,2/5 điểm, trong đó đặc trưng của loại hàng hoá dịch vụ được đánh giá cao nhất với điểm trung bình là 4,8/5 điểm, một số vấn đề như tình hình an ninh trật tự hay giao thông công cộng được đánh giá ở mức thấp hơn là 4/5 điểm.

Hoàn Kiếm là quận trung tâm của TP. Hà Nội, nơi quy tụ nhiều trụ sở làm việc của nhiều cơ quan, đơn vị hành chính sự nghiệp và khối doanh nghiệp. Quận cũng là điểm tiêu dùng của nhiều

du khách là dân văn phòng hoặc các chuyên gia nước ngoài đến đây công tác với 8,3% đối tượng khách hàng khảo sát thuộc nhóm này. Đây là tầng lớp có thu nhập cao trong xã hội và sẵn lòng chi tiêu nhiều hơn cho mỗi lần mua sắm. Tuy nhiên, các dịch vụ và sản phẩm đặc trưng của KTBD tại Hoàn Kiếm phục vụ đối tượng này chưa nhiều ngoại trừ nhà hàng và khách sạn sang trọng. Vì vậy, cần cải thiện và phát triển các dịch vụ cao cấp phục vụ đối tượng này.

Bảng 2. Đặc điểm tiêu dùng của khách hàng tham gia khảo sát

Các tiêu chí	Số lượng (Người)	Cơ cấu (%)
Mục đích đến Hoàn Kiếm		
Du lịch	95	79,2
Đi công tác	10	8,3
Sinh sống gần đó	8	6,7
Vãng lai	7	5,8
Mức chi tiêu trung bình cho một lần đến Hoàn Kiếm		
Từ 0-1.000.000 đồng	24	20
Từ 1.000.000-3.000.000 đồng	52	43,3
Từ 3.000.000-5.000.000 đồng	37	30,8
Trên 5.000.000 đồng	7	5,9
Tần suất thăm quan mua sắm ban đêm tại Hoàn Kiếm		
Hiếm khi (1-3 năm/1 lần)	38	31,7
Thỉnh thoảng (1 năm từ 1-3 lần)	67	55,8
Thường xuyên (trên 1 lần/1 tháng)	15	12,5

Hình 4. Mức độ hài lòng của khách hàng về các sản phẩm kinh tế ban đêm tại Hoàn Kiếm

3.3.3. Môi trường văn hóa - kinh tế - xã hội

Quận Hoàn Kiếm là trung tâm văn hoá của thủ đô với nhiều di tích lịch sử lâu đời, nhiều danh lam thắng cảnh nổi tiếng, nhiều nét văn hoá mang đậm truyền thống Hà thành, vì vậy đây là các điều kiện thuận lợi để phát triển KTBD tại đây. Theo số liệu khảo sát, có tới hơn 80% khách hàng được hỏi đến Hoàn Kiếm để cảm nhận và tìm hiểu về văn hoá đặc trưng của Thủ đô. Tuy nhiên, cũng có một bộ phận khách hàng được hỏi chưa hài lòng về những dịch vụ mà Hoàn Kiếm cung cấp, nhất là nhóm khách hàng đến Hoàn Kiếm nhiều lần, họ cũng mong chờ ở đây những chương trình nghệ thuật đặc sắc hơn, không gian trang trí bắt mắt, đặc biệt vào các dịp lễ, tết và các ngày đặc biệt, tương xứng với sự nổi tiếng của địa danh này.

Mặc dù có diện tích khiêm tốn, chỉ 5,29km² nhưng Hoàn Kiếm lại là khu vực sầm uất, phát triển bậc nhất Thủ đô, tổng thu ngân sách nhà nước trên địa bàn quận năm 2024 đạt 22.402 tỷ đồng, bằng 120,1% dự toán thành phố giao, cơ cấu kinh tế ổn định với trên 98% nguồn thu đến từ ngành thương mại dịch vụ du lịch, đang được tiếp tục phát triển theo hướng văn hiến, văn minh, hiện đại. Trên địa bàn quận có 11.873 hộ kinh doanh, 73 doanh nghiệp nhà nước, 242 doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài, 4.776 doanh nghiệp ngoài nhà nước, 90 hợp tác xã... là một môi trường năng động để thúc đẩy phát triển các hoạt động kinh doanh buổi đêm (UBND quận Hoàn Kiếm, 2025).

3.3.4. Đối thủ cạnh tranh

Hoàn Kiếm là trung tâm văn hoá và trái tim của Hà Nội, các hoạt động KTBD của địa phương chủ yếu phục vụ khách du lịch. Sản phẩm du lịch của Hoàn Kiếm có những nét đặc trưng riêng, vừa mang tính lịch sử, vừa mang tính biểu tượng văn hoá nên có những thế mạnh mà không địa phương nào có được. Tuy nhiên, chiến lược phát triển KTBD của TP. Hà Nội không chỉ có quận Hoàn Kiếm, mà còn có nhiều quận khác như Tây Hồ, Ba Đình, Hai Bà Trưng... cũng được đầu tư bài bản, họ là những đối thủ cạnh tranh trực tiếp của việc phát triển KTBD tại đây. Ngoài ra, tại các địa phương khác trên khắp Việt Nam, các địa điểm du lịch đều được các nhà đầu tư chú trọng

cải thiện theo hướng hiện đại để thu hút du khách, từ du lịch biển, khu sinh thái đến du lịch cộng đồng, du lịch tâm linh... là các đối thủ cạnh tranh gián tiếp, nhưng nguy cơ chiếm thị phần rất cao. Yêu cầu đặt ra không chỉ Hoàn Kiếm, mà các địa điểm khác của Hà Nội cần thay đổi theo hướng vừa hiện đại, vừa mang bản sắc riêng để tiếp tục thu hút khách du lịch và phát triển các hoạt động KTBD.

3.3.5. Nguồn lực và nhận thức của các cơ sở kinh doanh

Để đa dạng hoá hoặc mở rộng quy mô kinh doanh ban đêm, ngoài chính sách của địa phương và sự gia tăng nhu cầu của khách hàng, cần có thêm nguồn lực của các CSKD, bao gồm vốn, trình độ nhân lực và lĩnh vực kinh doanh.

Kết quả khảo sát cho thấy, độ tuổi trung bình của các chủ CSKD là 43,5 và đa phần họ có trình độ giáo dục chuyên nghiệp với sự nhạy bén trong kinh doanh cao (Bảng 1). Lượng vốn đầu tư kinh doanh trung bình của CSKD là 573 triệu đồng, phù hợp với kinh doanh nhỏ do chi phí mặt bằng tại đây khá cao. Để phát triển hoạt động KTBD, CSKD cần tăng thêm vốn, đồng thời mở rộng quy mô để đáp ứng tốt hơn nữa nhu cầu của khách hàng. Kết quả khảo sát cũng cho thấy đa phần các CSKD đồng ý việc cần cải thiện chất lượng dịch vụ để thu hút khách tiêu dùng ban đêm. Đây là các điều kiện thuận lợi để Hoàn Kiếm dễ dàng áp dụng các chiến lược phát triển KTBD.

4. KẾT LUẬN

Phát triển KTBD tại khu vực Hoàn Kiếm có sự tiến bộ rõ rệt trong thời gian qua, mặc dù có sự chững lại ở những năm diễn ra dịch bệnh Covid-19 nhưng về cơ bản hoạt động này đã mang lại hiệu quả cao về mặt kinh tế và xã hội. Chính quyền quận Hoàn Kiếm đã có nhiều chính sách, chiến lược để thúc đẩy sự phát triển của các hoạt động kinh doanh buôn bán trong khoảng thời gian ban đêm cho các CSKD trên địa bàn như công tác quy hoạch, đa dạng các sản phẩm kinh doanh, mở rộng không gian, tăng cường quảng bá... Kết quả cho thấy trên 80% các cơ sở kinh doanh cho rằng các chính

sách đó tác động tích cực tới tăng doanh thu và 70% cho rằng tăng khả năng cạnh tranh.

Đa phần khách hàng đến Hoàn Kiếm để trải nghiệm dịch vụ đều là khách hàng trẻ tuổi, thu nhập trung bình và có mức độ hài lòng khá cao về các dịch vụ tại đây (4,2/5 điểm). Để thu hút thêm khách hàng có thu nhập cao, cần xây dựng chiến dịch quảng bá nhắm vào nhân viên văn phòng và chuyên gia, kết hợp phát triển các sản phẩm cao cấp, sự kiện nghệ thuật và chương trình khuyến mãi định kỳ để tăng tần suất tham gia, đồng thời đưa ra các gói sản phẩm dịch vụ có giá trị cao hơn. Ngoài ra, để cải thiện chất lượng dịch vụ ban đêm đòi hỏi chính quyền quận Hoàn Kiếm phối hợp với các cơ sở kinh doanh nâng cấp cơ sở vật chất, không gian kinh doanh và kỹ năng phục vụ, đồng thời tổ chức đào tạo nhân viên nhằm nâng cao trải nghiệm khách hàng. Chính quyền và các cơ sở kinh doanh cần huy động thêm vốn để mở rộng các loại hình kinh doanh như dịch vụ hướng dẫn giới trẻ như khu vui chơi, không gian sáng tạo và sự kiện âm nhạc cần được chú trọng, kết hợp sử dụng nền tảng truyền thông xã hội để tiếp cận nhóm khách hàng mục tiêu một cách hiệu quả. Chính quyền quận Hoàn Kiếm cũng nên xem xét kéo dài thời gian hoạt động ban đêm cho một số tuyến phố đặc trưng để giúp các cơ sở kinh doanh tăng doanh thu và đáp ứng nhu cầu vui chơi giải trí của du khách. Ngoài ra, cần tăng cường hơn nữa công tác an ninh trật tự đô thị để đảm bảo các hoạt động kinh doanh ban đêm vừa hiệu quả, vừa an toàn theo đúng phương châm mà Đảng và Nhà nước kêu gọi “Việt Nam là điểm đến của mọi du khách”.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bùi Phương (2023). Điểm sáng phát triển du lịch đêm của Thủ đô. Truy cập từ <https://laodongthudo.vn/diem-sang-phat-trien-du-lich-dem-cua-thu-do-163221.html> ngày 12/2/2025.
- Bui Xuan Nam (2023). Factors affecting night economy development in Ho Chi Minh City. *Science & Technology Development Journal: Economics - Law & Management*. 2: 4295-4306.
- Christou P., Pericleous K. & Papatheodorou A. (2022). Dazzled by the strobe lights: Tourist experience and complexity in the night-economy. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. 52: 452-458. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2022.08.001>
- Công Thọ (2020). Quận Hoàn Kiếm (Hà Nội) sẽ phát triển kinh tế, dịch vụ về đêm như thế nào? Báo điện tử Kinh tế và Đô thị. Truy cập từ <https://kinhtedothi.vn/quan-hoan-kiem-ha-noi-se-phat-trien-kinh-te-dich-vu-ve-dem-nhu-the-nao.html> ngày 12/2/2025
- Diệu Anh (2023). Hoàn Kiếm (Hà Nội): Định hướng phát triển kinh tế đêm làm đòn bẩy để bứt phá. Truy cập từ link. <https://baoxaydung.com.vn/hoan-kiem-ha-noi-dinh-huong-phat-trien-kinh-te-dem-lam-don-bay-de-but-pha-355778.html> ngày 12/02/2024.
- Hương Ly (2024). Quận Hoàn Kiếm: Bàn giải pháp khắc phục tình trạng chèo kéo khách du lịch. Truy cập từ <https://canvato.net/qjdb2> ngày 13/04/2025.
- Lê Chí Phương, Lê Thị Trúc Phương & Nguyễn Danh Nam (2022). Đề xuất một số giải pháp đẩy mạnh phát triển kinh tế ban đêm ở Việt Nam. *Tạp chí Công thương*. 24: 100-105.
- Lê Thị Thu Hương & Vũ Văn Hà. (2023). Giải pháp phát triển kinh tế ban đêm ở Việt Nam. Truy cập từ <https://tapchinganhang.gov.vn/giai-phap-phat-trien-kinh-te-ban-dem-o-viet-nam.htm> ngày 22/12/2024.
- Li M., Tu W., Tong H., Cao J., Zhong C., Zhang H., Zhu J. & Li Q. (2024). Quantifying the nighttime economy-housing separation from a human activity standpoint: A case study in Shenzhen, China. *Cities*. 148(1).
- Minh Thư (2025). Phát huy các giá trị văn hóa trong phát triển du lịch trên quận Hoàn Kiếm. Truy cập từ <https://byvn.net/2P8y> ngày 12/5/2025.
- Nguyễn Đức Bảo & Trần Đức Hiệp (2021). Kinh nghiệm phát triển kinh tế ban đêm tại một số quốc gia. *Tạp chí Tài chính*. 1.
- Nguyen Thanh Tuong (2022). Developing night-time economy: International experience and policy implications for Danang city, Vietnam. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 18(1): 1157-1180.
- Nguyễn Thu Hương & Cao Thị Phương Thủy (2020). Nền kinh tế ban đêm - Nền kinh tế thứ hai của du lịch Việt Nam. *Tạp chí Công Thương*. 4: 62-67.
- Nguyễn Trường Xuân, Trần Nguyệt Anh, Nguyễn Hoàng Minh, Nguyễn Thị Tâm & Đồng Thanh Mai (2024). Phát triển kinh tế ban đêm: Tổng quan lý luận và thực tiễn. *Tạp chí Khoa học Nông nghiệp Việt Nam*. 22(12): 1651-1661.
- Phạm Thị Tường Vân (2021). Giải pháp thúc đẩy phát triển kinh tế ban đêm. *Tạp chí Tài chính*. Truy cập từ <https://tapchitaichinh.vn/giai-phap-thuc-day-phat-trien-kinh-te-ban-dem.html> ngày 12/5/2025.
- Trần Vũ (2023). Hà Nội: Thành lập Hiệp hội Du lịch quận Hoàn Kiếm. Báo Lao động Thủ đô, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch. Truy cập từ <https://vietnamtourism.gov.vn/post/52733>. ngày 23/4/2025.
- UBND quận Hoàn Kiếm (2025). Giới thiệu chung về quận Hoàn Kiếm. Truy cập từ <https://canvato.net/M1AQQ> ngày 10/05/2025.